

Ministerie van Volksgezondheid Welzijn en Sport

Postbus 20350
2500 EJ 'S-GRAVENHAGE

ONDERWERP

Reactie KNMG en Orde op rapport over de afdeling
hartchirurgie van het UMC St Radboud.

Geachte

In april 2008 publiceerde de Onderzoeksraad voor Veiligheid een kritisch rapport over de afdeling hartchirurgie van het UMC St Radboud. In dit rapport worden aanbevelingen gedaan met betrekking tot het verbeteren van de kwaliteit en veiligheid van de zorg. Een van deze aanbevelingen richt zich tot de KNMG en de Orde van Medisch Specialisten. Op p. 98 van haar rapport zegt de Onderzoeksraad het volgende: "De Raad beveelt de Orde van Medisch Specialisten en de KNMG aan er voor te zorgen dat medisch specialisten beter worden toegerust voor het continu verbeteren van de veiligheid voor de patiënt en de verantwoording daarover aan anderen; dat de visitaties vanuit de beroepsgroep ook de kwaliteit van zorg meenemen en dat de resultaten van dergelijke visitaties beschikbaar komen voor de bestuurlijk verantwoordelijken in de instelling". Graag reageren wij in de brief op deze aanbevelingen van de Onderzoeksraad voor Veiligheid.

Zowel de KNMG als de Orde van Medisch Specialisten zijn nauw betrokken bij het beleid gericht op het verbeteren van de kwaliteit en de veiligheid van de zorg. Beide organisaties hebben in dat kader verschillende taken en verantwoordelijkheden. De KNMG richt zich op algemene normontwikkeling en op de bewustwording onder artsen met betrekking tot thema's als patiëntveiligheid, transparantie en toetsbaarheid. De Orde van Medisch Specialisten is zowel in beleidsmatige, initiërende, coördinerende en ondersteunende zin betrokken bij de ontwikkeling en implementatie van tal van onderdelen van het kwaliteitsbeleid medisch specialisten. Vanuit beide organisaties lichten wij hieronder toe welke activiteiten en ontwikkelingen in relatie tot de aanbevelingen van de Onderzoeksraad van belang zijn.

Vanuit de KNMG

De KNMG ziet het als een belangrijke verantwoordelijkheid om artsen beter toe te rusten voor het continu verbeteren van de veiligheid van de zorg en voor het afleggen van verantwoording daarover. De afgelopen jaren heeft de KNMG een aantal beleidsopvattingen en standpunten gepubliceerd die in dat kader van belang zijn. Genoemd kunnen worden het Kwaliteitsmanifest van de KNMG uit 2003, het standpunt over het functioneren van de individuele arts uit 2005 en het standpunt over het omgaan door artsen met incidenten, fouten en klachten uit 2007.

In de periode oktober 2008-mei 2009 zijn met financiële steun van het ministerie van VWS door de KNMG projecten uitgevoerd die een directie relatie hebben met het beleid inzake kwaliteit en veiligheid van de zorg. Er is een inventarisatie uitgevoerd van de huidige situatie met betrekking tot de 'kwaliteit van de medische zorg en het patiëntenperspectief'. Op basis van deze inventarisatie wordt een samenhangend

UTRECHT
18 juni 2009

REFERENTIE
JLe / 09-12688

KNMG
Mercatorlaan 1200
Postbus 20051
3502 LB Utrecht

TELEFOON
030-28 23 867

FAX
030-28 23 326

EMAIL
j.legemaate@fed.knmg.nl

WEBSITE
www.knmg.nl

REKENINGNUMMER
Bank 45.64.48.969

kwaliteitskader voor alle artsen ontwikkeld. Dit kwaliteitskader wil alle valide methoden van kwaliteitsbevordering en –borging vertalen in eisen waaraan de arts moet voldoen en zal daarmee ook de samenhang tussen de verschillende kwaliteitssystemen zichtbaar maken en waar nodig verbeteren. Daarnaast is in samenwerking met organisaties van patiënten en zorgaanbieders een richtlijn ‘verantwoordelijkheidsverdeling bij samenwerking in de zorg’ opgesteld. Naar verwachting zal deze richtlijn in het najaar van 2009 gepresenteerd kunnen worden.

De afgelopen jaren is door de KNMG veel energie gestoken in het verhelderen van de (juridische) randvoorwaarden voor het melden van incidenten in de gezondheidszorg. Dit leidde in 2007 tot een breed gedragen Beleidsdocument Veilig Melden. Het streven van de KNMG is erop gericht een zodanig ‘klimaat’ te realiseren dat de bereidheid van zorgverleners om incidenten te melden wordt vergroot. Een goed werkend meldingssysteem inzake incidenten, ingebed in een veiligheidscultuur, kan een belangrijke bijdrage leveren aan het voorkomen van situaties, zoals deze zich in het UMC St Radboud hebben voorgedaan. De KNMG is wel zeer bezorgd over de wijze waarop de overheid voornemens is het melden van incidenten te regelen in de in voorbereiding zijnde Wet cliëntenrechten zorg. De nu bekende conceptregeling biedt zodanig veel ruimte voor het gebruik van gemelde gegevens voor andere dan kwaliteitsdoeleinden (in het bijzonder strafrechtelijke vervolging), dat grote risico’s kunnen ontstaan voor de meldingsbereidheid en dus voor het functioneren van het belangrijke kwaliteitsinstrument incidentenmelding.

UTRECHT
18 juni 2009

REFERENTIE
JLe / 08-12688

Enige maanden geleden is de KNMG gestart met de campagne ‘Artsen van Nu’. In deze campagne staan de volgende kernaspecten centraal: deskundigheid, betrouwbaarheid, verantwoordelijkheid, transparantie en toetsbaarheid. In het kader van deze campagne worden illustraties van deze kernaspecten op uiteenlopende manieren onder de aandacht van de medische beroepsgroep gebracht. In een recent overleg met de Inspecteur-Generaal voor de Gezondheidszorg typeerde deze de campagne ‘Artsen van Nu’ als een bijzonder waardevol initiatief.

Vanuit de Orde van Medisch Specialisten

De Orde van Medisch Specialisten (de Orde) benadrukt dat medisch specialisten in opleidingsziekenhuizen, waaronder academische ziekenhuizen / Universitair Medische Centra, te maken hebben met twee vormen van visitatie:

1. de opleidingsvisitatie, die aandacht besteedt aan de kwaliteit van de medisch specialisten - opleiders, de opleidingsafdeling en de opleidingsinrichting en
2. de kwaliteitsvisitatie van de wetenschappelijke verenigingen, die zich richt op kwaliteitsbewaking en kwaliteitsbevordering van de maatschap /vakgroep.

De opleidingsvisitatie heeft derhalve een andere insteek en ander doel dan de kwaliteitsvisitatie. In opleidingsziekenhuizen zijn beide modellen een aanvulling op elkaar. Om te worden geherregistreerd moeten medisch specialisten hebben deelgenomen aan de kwaliteitsvisitatie van hun wetenschappelijke vereniging. Sinds 2006 is dit een verplichte eis voor de herregistratie van de medisch specialist.

In het rapport van de Onderzoeksraad wordt aandacht besteed aan de opleidingsvisitatie, die in 2004 en in 2005 heeft plaatsgevonden. Uit de analyse van de Onderzoeksraad blijkt dat naast het oordeel over de kwaliteit van de opleiding/opleiders, er al aanwijzingen waren dat de kwaliteit van zorg voor wat betreft de hartklepvervangingen mogelijk te kort schoot en aandacht behoefde. Echter, mede omdat de afdelingsbrede evaluatie van de kwaliteit van zorg niet tot de doelen van de opleidingsvisitatie behoort, is met dit signaal indertijd helaas onvoldoende gedaan. Met

de sinds 2006 verplichte deelname aan de kwaliteitsvisitatie zou zich dit niet meer mogen voordoen. De Orde spant zich er voor in dat de Universitair Medische Centra ook daadwerkelijk voldoen aan deze verplichting, rekeninghoudend met het feit dat er nu nog een zekere mate van overlap bestaat tussen de beide visitatiemodellen. De Orde is echter doende die modellen zo goed mogelijk op elkaar af te stemmen.

Voor wat betreft de aanbeveling van de Onderzoeksraad dat resultaten van de visitaties ook beschikbaar komen voor de Raad van Bestuur, is de Orde verheugd u mede te delen dat een commissie van de Orde mede bestaande uit leden van de wetenschappelijke verenigingen zich momenteel buigt over het openbaar maken van delen van het visitatierapport van de kwaliteitsvisitatie aan derden, bijvoorbeeld de Raad van Bestuur. De Orde en de wetenschappelijke verenigingen zijn zich ten eerste bewust van het feit dat de eindverantwoordelijkheid voor de kwaliteit van zorg in instellingen al sinds 1996 wettelijk berust bij de Raad van Bestuur en dat de Raad van Bestuur geëquipeerd dient te worden om deze verantwoordelijkheid waar te maken. De genoemde commissie zal naar verwachting in september haar advies uitbrengen over het openbaar maken van delen van het visitatierapport.

UTRECHT
18 juni 2009

De Onderzoeksraad voor Veiligheid stelt ook dat medisch specialisten beter toegerust moeten worden om continu de veiligheid voor de patiënten te verbeteren. Het veiligheidsprogramma "Voorkom Schade, Werk Veilig", waarin de Orde als partner participeert, is speciaal met dit doel opgezet. Daarnaast heeft bijvoorbeeld de Nederlandse Vereniging voor Thoraxchirurgie haar verantwoordelijkheid genomen en een project gestart, waarin alle cardiochirurgische centra in Nederland de sterfte van patiënten die hartchirurgie ondergaan "continue" monitoren, en waar nodig maatregelen inzetten voor verbetering. Dit project wordt gefinancierd vanuit de kwaliteitsgelden medisch specialisten, gelden die de medisch specialisten in Nederland zelf opbrengen vanuit hun uurtarief om kwaliteitsprojecten als onderdeel van het kwaliteitsbeleid medisch specialisten op te zetten en uit te voeren.

REFERENTIE
JLe / 08-12688

Ook wijzen wij u op de implementatie bij medische staven in ziekenhuizen van een nieuw onderdeel van het kwaliteitsbeleid medisch specialisten, namelijk het deelnemen door medisch specialisten aan regelmatige evaluatiegesprekken met collegae betreffende de kwaliteit van het persoonlijk functioneren. Deze implementatie geschiedt aan de hand van het in april 2008 door de Orde gepubliceerde rapport 'Individueel Functioneren Medisch Specialisten' (IFMS). In het kader van IFMS speelt onder meer patiëntveiligheid een belangrijke rol.

Een ander belangrijk onderdeel van het kwaliteitsbeleid medisch specialisten is al vele jaren het ontwikkelen, implementeren en bijhouden van medisch specialistische richtlijnen. Deze zijn een leidraad voor preventie, diagnostische, therapeutische of organisatorische procedures. De richtlijnen dienen ter verbetering van de kwaliteit en doelmatigheid, om de inter- dokter variatie terug te brengen en het medisch specialistisch handelen transparanter te maken. Bij de kwaliteitsvisitaties en de evaluatie van IFMS wordt onder meer de toepassing van de richtlijnen in de praktijk getoetst.

KNMG en Orde zijn van mening dat door middel van de hiervoor genoemde activiteiten en ontwikkelingen, die slechts enkele elementen vormen van het brede kwaliteitsbeleid, een belangrijke bijdrage kan worden geleverd aan het verbeteren c.q. wegnemen van de knelpunten, die de Onderzoeksraad voor Veiligheid in april 2008 signaleerde met betrekking tot de kwaliteit en veiligheid van (in het bijzonder) de ziekenhuiszorg.

Een afschrift van deze brief zenden wij aan de voorzitter van de Onderzoeksraad voor Veiligheid, alsmede aan de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Hoogachtend,

UTRECHT
18 juni 2009

REFERENTIE
JLe / 08-12688

Kopie aan   Onderzoeksraad voor Veiligheid
                         minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.